

Eylül 2023 | Sayı No: 83

PASABI

Pazar
Sabahı
Bilgileri

Bu Hafta...

Ikigai: Yaşamın Anlamı ve Amaç
Sıradan bir hikaye, mutlu bir kahraman
Outliers (Çizginin Dışındakiler)
Pentest Günlükleri
Kalite Çalışmalarının Temeli...

www.pasabi.net

Eylül 2023 | Sayı No: 83

İÇİNDEKİLER

03 Editörden M. Recai YILMAZ

04 Darbeler ve Afrika

05 Süper Mavi Ay

06 Google Haritalar Platformu

07 Nedir Bu..?
Behiye KARA

10 Nöbetçi Çevirmen
Savaşkan İLMAK

12 Pentest Günlükleri
Yılmaz DEĞİRMENCİ

13 Denge
Mehmet Özerk ÇAKIR

13 Kitap Keyfi
Aslı SEYHAN ÇAKIR

Kalpakkıllar

Televizyonun çokça hayatımızda olduğu dönemlerde dini ve milli bayramlarda o güne özgü filmler olurdu. Denk gelirse heyecanla izlerdim.

Samimi, duygu yüklü ve bize ait filmlerdi. Bir şeyler öğrendiğimiz filmlerdi. Asla “Muhteşem Süleyman” dizisi gibi çokça **harem** içerikli değildi. Tabi ki “Muhteşem Süleyman” dizisinin de faydaları olmuştur. En azından Kanuni dönemi aile fertlerini hep birlikte öğrenmiş olduk.

Samim Kocagöz'ün **“Kalpakkıllar”** romanından senaryolaştırılan Kurtuluş Şavaşımızı konu alan ve sonrasında kitabını okuma şansı bulduğum, kahramanlık içeren film bunlardan biriydi.

Kitap bana göre daha lezzetliydi. Yazar, önsözde Kalpakkıllar'ı **“Eşsiz kahraman, ölümsüz Atatürk'e ve istiklal ordusunun aziz şehitlerinin anısına, gazilerine armağan ediyorum.”** diyerek söze giriyor, **“Başlarken”** başlığında ise **“Nutuk”**tan yapılan bir alıntıyla ve **“Gazi Mustafa Kemal'in '1919 senesi Mayısının 19'uncu günü Samsun'a çıktım. Vaziyet ve manzara-i umumiye:”** sözleriyle başlıyordu.

Çok şükür! Gerçekler birçok yerde kayıp altında, Durumun bu olmasına rağmen;

Halen Mustafa Kemal ATATÜRK'ün hizmet ettiği milletin adını ve kendisinin adını ısrarla dile getirmiyorlar. Sıkıntıları Büyük! Varsın milletin adını da Mustafa Kemal'in adının da marşlarda geçirmesinler, yazmasınlar O, Türk tarihinin önemli, şöhretli komutanlarından ve liderlerindendir.

Gerçek bir kahramandır.

Anadolu'nun Yunan, İngiliz, Fransız, İtalyan ve Ermeni birliklerince işgal edildiği ve Mondros Mütarekesi sonrasında Türk ulusuna ağır koşulların dayatıldığı dönemde millî direnişi ve silahlı mücadeleyi organize etmiştir.

Gerçektir.

Başka bir gerçek ise Türklükten rahatsız olanların her dönem olmasıdır. Konunun cevabı tarihte mevcuttur.

Neler olmuş bakalım:

Veteriner Hekim, toplum bilimci, yazar ve siyaset adamı, Diyarbakırlı Ziya GÖKALP'in işbirlikçi Ali Kemal'e cevaben yazdığı şiiri, Kastamonu Açık söz Gazetesinin 20 Nisan 1921 tarihli nüshasında yayınlanır.

ALİ KEMAL`E

Ben Türküm! Diyorsun, sen Türk değilsin!
Ve İslâm`ım! Diyorsun, değilsin İslâm!
Ben, ne ırkım için senden vesika,
Ne de dinim için istedim ilâm!

Türklüğe çalıştım sırf zevkim için,
Ummadım bu işten asla mükâfat!
Bu yüzden bin türlü felâket çektim,
Hiçbir an esefle demedim: Heyhat!

Hattâ ben olsaydım: Kürt, Arap, Çerkez;
İlk gayem olurdu Türk milliyeti;
Çünkü Türk kuvvetli olursa, mutlak,
Kurtarır her İslam olan milleti!

Türk olsam olmasam, ben Türk dostuyum,
Türk olsan olmasan, sen Türk düşmanı!
Çünkü benim gayem Türkü yaşatmak,
Seninki öldürmek her yaşatanı!

Türklük hem mefkûrem, hem de kanımdır:
Sırtımdan alınmaz, çünkü kürk değil!
Türklük hâdimine “Türk değil!” diyen,
Soyca Türk olsa da “p....r! Türk değil!

***Büyük Üstad şiiri Malta'da sürgündeyken yazmıştır.**

Editörden

M. Recai YILMAZ

DARBELER VE AFRIKA

Afrika'da Nijer Devlet Başkanı Mohamed Bazoum'un kendi tarafından rehin alınmasının sadece 5 hafta sonra Gabon Devlet Başkanı Ali Bongo darbeye devrildi ve ev hapsine alındı.

son 3 yılda 5 ülkede 7 darbenin yapıldığı Afrika'da özellikle eski Fransız sömürgelerinde darbelerin neden yaygınlaştığı araştırıldı.

Batı ve Orta Afrika'nın büyük bölümünde gençler, seçilmiş iktidarlar dahil geleneksel siyasi sınıfla ilgili büyük ölçüde hayal kırıklığı yaşıyor.

Bu hayal kırıklığının altında bir dizi sorun yaşıyor:

Eğitim düzeyinden bağımsız gençler iş bulamıyor, gayri resmi dahi olsa ekonomik fırsatlar yaratılamıyor.

Yüksek gelirliiler hakkında yolsuzluk ve iltimas algısı yaygın; buna ek olarak Fransa'nın eski sömürgelerinde süregelen etkisine duyulan kızgınlık hakim.

Bunlara ek olarak seçmenler arasında iktidarın hükmünün süresini uzatmak için seçimleri manipüle ettiği yönünde yaygın bir inanç var. Başkanlık sürelerinin anayasaya aykırı olarak uzatılması da önemli bir öfke kaynağı.

Bu tür suistimaller, darbe liderlerini seçilmiş sivil yönetimi yeniden kurmaya zorlamayı amaçlayan Afrika Birliği veya genellikle "görevdeki başkanlar kulübü" olarak adlandırılan Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) gibi kurumların ahlaki güvenilirliğini de zayıflatıyor.

SÜPER MAVİ AY

Tüm dünyada gökyüzü meraklıları, 30 Ağustos günü karanlığın çökmeye başlaması 14 yıldır ilk kez yaşanan bir güzelliğe tanıklık etti.

Süper Mavi Ay, birçok ülkede yaza denk gelmesi nedeniyle açık gökyüzünde büyüleyici görüntüler ortaya çıkardı.

Süper Mavi Ay son kez 2009'da görünmüştü.

Normalde bir yıl boyunca Ay 12 kez dolunay evresine giriyor. Yani ayda bir kez dolunay gözleniyor. Bunların her birinin Çilek Ay, Hasat Dolunayı ya da Solucan Ay gibi özel isimleri var.

Ancak Mavi Ay bunlardan biraz daha farklı.

Ay'ın evreleri her 29,5 günde bir tekrar ediyor. Evrelerin yıl boyunca 12 kez tekrarlanması 354 gün sürüyor. Bir yılın 365 ya da 366 gün sürmesi nedeniyle yılın 13'üncü dolunayı normal isimlendirmelere uymuyor. Bu nedenle Mavi Ay olarak adlandırılıyor.

Mavi ay aynı zamanda bir süper ay olarak gerçekleşiyor. Çünkü Dünya'nın uydusu, kendi yörüngesinde yeryüzüne en yakın noktada oluyor.

GOOGLE HARİTALAR PLATFORMU

Google'ın en son lansmanı , Google'ın dünyanın yeni iklim gerçekliğini ele alan güneş, hava kalitesi ve polen verilerini ve tahminlerini kapsayan üç yeni genel API'yi duyurmasıyla Haritalar'ın bir navigasyon aracından daha fazlası haline geldiğini gösteriyor.

Haritalar, Rotalar ve Yerler API'lerine ek olarak, teknoloji devinin coğrafi araçlarına yeni bir "Çevre" kategorisi de eklenecek ve Haritalar'da her gün makine kombinasyonu ile yapılan tahmini 50 milyon güncellemeye eklenecek.

Google, bu verilere erişimin geliştiricilerin, işletmelerin ve diğer kurumların çevre açısından daha bilinçli araçlar ve hizmetler oluşturmalarına yardımcı olabileceğini açıklıyor. Hava kalitesi ve polen tahminleri, halkın sağlık tehlikelerinden kaçınmasına yardımcı olmak, solunum yolu hastalıkları veya alerjisi olanlara hizmet vermek ve hatta düşük kirlilik faaliyetlerini kolaylaştırmak için kullanılabilir. Google, duyurusunda, güneş enerjisi API'sinin hem işletmelerin hem de tüketicilerin hizmetinde olacağını, daha çevre dostu binalar yaratacağını, çatılara güneş enerjisi kurulumunu hızlandıracağını ve karbon emisyonlarını azaltacağını öngörüyor.

Şirketin Cloud Next konferansında duyurulan API'ler, şirketin "bireylerin, şehirlerin ve ortakların 2030 yılına kadar karbon eşdeğeri emisyonlarını yıllık 1 gigaton azaltmalarına yardımcı olma" misyonunun bir parçası. API'ler hem şirket içi hem de halka açık verilerin yanı sıra şirketin Google Earth, Earth Engine ve Environmental Insights Explorer gibi diğer coğrafi teknolojilerini de kullanıyor.

Bu ürünler, güneş enerjisi potansiyeli, hava kalitesi ve polen seviyeleri hakkında güncel bilgiler sağlamak için yapay zeka ve makine öğreniminin yanı sıra havadan görüntüler ve çevresel verilerden yararlanıyor.

NEDİR BU..?

Behiye KARA

Ikigai: Yaşamın Anlamı ve Amaç

Bazen hayatın anlamını bulmak ve amacımızı keşfetmek karmaşık veya imkansız gibi görünebilir. Ancak, Japon kültüründen gelen bir kavram olan "Ikigai", bu arayışa ışık tutan bir felsefe olarak dikkat çekiyor. Ikigai hem kişisel tatmin hem de iş dünyasında etkili bir yaklaşım olarak kendini gösteriyor.

Peki, Ikigai nedir ve neden bu kadar önemlidir?

Ikigai'nin Kökeni ve Anlamı

Ikigai, Japonca

- **iki** (生) "hayat" veya "canlı olmak" anlamına gelir ve
- **gai** (甲斐) değerli, değerli bir şey anlamına gelir

Birlikte ele alındığında "hayatı yaşanmaya değer kılan şey" anlamına gelir. Terim, Japonya'nın Okinawa bölgesinden gelir ve uzun ve sağlıklı yaşamın sırrını keşfetmek için kullanılır. Temelde "yaşamın anlamı ve amaç" olarak çevrilebilecek bu kavram, bireylerin içsel motivasyonunu, mutluluğunu ve memnuniyetini buldukları noktayı ifade eder.

Japon kültüründe yaşlılara saygı ve topluma katkı sağlama anlayışının temel taşlarından biridir. Bu kültürel değerler, Ikigai'nin kökenlerine daha derinlemesine bakmanızı sağlar.

Ikigai'niz aynı zamanda yaptığınız işe anlam, amaç ve tatmin de verir; sizi her sabah yatağınızdan kaldıracak kıvılcımı sağlar.

“Hayatınızdaki en önemli iki gün, doğduğunuz gün ve nedenini öğrendiğiniz gündür” - Mark TWAIN

Ikigai'nin Unsurları

Ikigai, dört temel unsurun kesiştiği bir noktada bulunur:

- **Sevdiğiniz Şeyler (What You Love):** Yapmaktan keyif aldığınız şeyleri, tutkularınızı ve ilgi alanlarınızı ifade eder.
- **İyi Olduğunuz Şeyler (What You're Good At):** Yetenekleriniz ve becerileriniz burada önem kazanır.
- **Dünya İhtiyacı (What the World Needs):** Toplumun veya dünyanın hangi alanlarda ihtiyacı olduğunu ifade eder.
- **Karşılığında Ödeme Alabileceğiniz Şeyler (What You Can Be Paid For):** İş dünyasında bu, becerilerinizin finansal karşılığıdır.

Yaşam hedeflerinizi keşfetmek ve Ikigai'nizin ne olduğunu öğrenmek için Ikigai'nin dört bileşeni arasındaki kesişimi ortaya çıkarmanız gerekir.

Ikigai'nin İş Dünyasındaki Önemi ve Uygulanışı

Ikigai, iş dünyasında çalışanların işlerinde daha tatmin olmalarına ve daha verimli olmalarına yardımcı olabilir. İşte Ikigai'nin iş dünyasındaki rolü:

- **İşte Tutku:** Ikigai, iş yaparken insanların içsel motivasyonunu artırarak daha tatmin edici bir çalışma deneyimi sunabilir. İşte tutku hissetmek, işin zorluklarına rağmen motivasyonun korunmasına yardımcı olabilir.
- **Motivasyon ve Tatmin:** İşinizi sevdiğinizde, yeteneklerinizi kullanırken ve toplumun ihtiyaçlarını karşılarken daha motive olursunuz.
- **Yaratıcılık ve İnovasyon:** Ikigai, kişisel ilgi alanları ile iş dünyasının ihtiyaçları arasında köprü kurarak yaratıcılığı ve inovasyonu teşvik eder.
- **Kariyer Yönetimi ve Uyum:** Bireylerin yeteneklerini, ilgi alanlarını ve toplumsal ihtiyaçları dengeleyerek uzun vadeli bir kariyer planı oluşturmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda değişen iş dünyasına uyum sağlamayı kolaylaştırır.

- **İş Performansı:** Ikigai'yi bulmuş bireyler daha fazla bağlılık gösterir ve bu da iş performansını olumlu yönde etkiler.

Ikigai'nin Söyledikleri

Ikigai'nin özünü anlatan bazı sözler ise şunlardır:

- "Eğer para kazanabileceğiniz bir şeyi seviyor ve dünya ihtiyaç duyuyorsa, işte bu sizin mesleğinizdir."
- "Ikigai'niz sizinle değil, etrafınızdaki insanlarla ilgilidir."

Ikigai'nin Örnekleri ve Başarı Hikayeleri

Farklı sektörlerden ve yaşamlardan gelen örnekleri eklemek, Ikigai'nin gerçek hayatta nasıl uygulandığını gösterir:

- **Steve Jobs:** "Stay Hungry, Stay Foolish" (Aç Kal, Ahmakça Kal) ifadesi, Jobs'un Ikigai'sini ifade eder. Tutkuyla ilgi duyduğu işleri yaparak dünyada bir fark yaratmayı amaçladı.
- **Mahatma Gandhi:** "Be the Change You Wish to See in the World" (Görmek İstediyin Değişim Sen Ol) ilkesi, Gandhi'nin Ikigai'sini yansıtır. Toplumu olumlu yönde değiştirmeye olan bağlılığını yansıtır.
- **Chef Massimo Bottura:** Dünyaca ünlü şef Massimo Bottura, yemek yapmaktaki tutkusunu ve aynı zamanda açlıkla mücadele etme amacını birleştirerek "Food for Soul" (Ruh İçin Yemek) adlı organizasyonunu kurdu.

- **Wangari Maathai:** Kenyalı aktivist Wangari Maathai, ağaç dikimi ve çevre koruma çalışmalarıyla hem doğayı hem de toplumu koruma misyonunu bir araya getirdi.

Ikigai, her bireyin yaşamda ve iş dünyasında anlam ve amaç bulmasına yardımcı olan güçlü bir kavramdır. Tutkularınızı, yeteneklerinizi, toplumun ihtiyaçlarını ve finansal karşılığı dengeleyerek daha tatmin edici bir yaşam ve iş deneyimi elde etmenizi sağlayabilir.

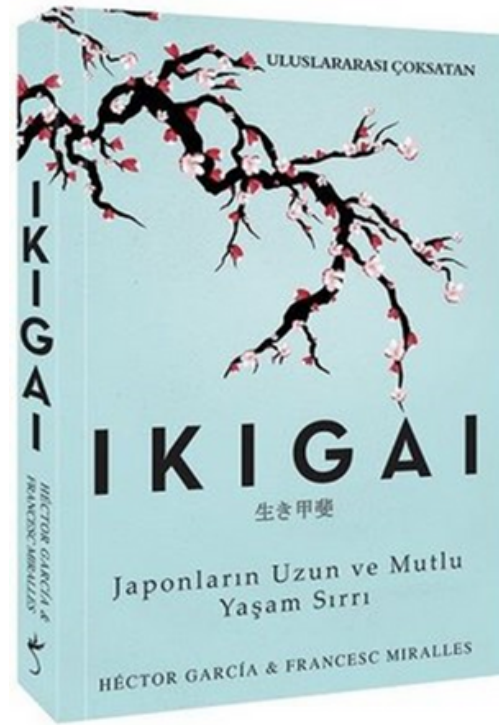
Bu kavramı öğrenmek ve hayatınıza uygulayabilmek için **"Ikigai - Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı"** kitabını tavsiye ederim.

Kitap, Ikigai kavramını derinlemesine incelerken, Japon kültürünün yaşam anlayışına ve mutlulukla ilgili değerlerine de ışık tutar:

"Ikigai, sadece işi değil, aynı zamanda hayatın her alanını kapsar. İkigai, insanların hayatta neden var olduklarını bulmalarına yardımcı olur."

"Japonların uzun ve sağlıklı yaşamları sadece genetik değil, aynı zamanda yaşam amaçlarını bulmaları ve buna sadık kalmalarıyla da ilgilidir."

"Ikigai'nin bulunması, insanlara her gün heyecanla uyanma ve yaşamın getirdiği her anı değerlendirme fırsatını sunar."

NÖBETÇİ ÇEVİRMEN

Savaşkan İLMAK

Sıradan bir hikaye, mutlu bir kahraman

Bilgisayar ekranının diğer tarafındaki üniversiteli okurum gönderdiği e-posta ile bana soruyor, **'Ne kadar huzurlu bir adamsınız, size imreniyorum ama nasıl bu kadar pozitif olduğunuzu da doğrusu anlayamıyorum'** diyor.

Görüntülerimiz yok, yazışıyoruz sadece. Bu sözüne karşılık nasıl acı acı gülümsediğimi görse şunu da sorardı:

"Ne o, yoksa öyle değil misiniz?"

Hem çok huzurlu hem de içi içini kemiren bir adamım ben. Türk standartlarına uygun, oldukça **'normal'** biriyim başka bir deyişle.

Herkes farkında mıdır, bilmem ama...

Ben, dünyanın en güzel ülkesinde yaşadığımın gayet iyi farkındayım. En başta bu **'farkındalıktan'** ötürü çok huzurluyum.

Gökyüzünden doruklara dökülmüş elmas kırıkları ve kıyıları dolduran altın tozu benim.

Kar ve kum...

Dilediğim kadarını bavulumla doldurup evime götürebilirim; kimse sormaz herhalde.

Yollar, otobüsler, trenler; bu ülkede bir yerden başka bir yere giden bütün koltuklar benim.

Belki de öyle değildir ama ben hep öyle hissederim.

Çünkü bu ülke benim!

Ve dünyanın en iyi yürekli insanları benim yurttaşlarım!

Bu ülkeyi benimle paylaşanlar, kendi çocuklarının geleceği için aç kalmayı da ölümü de kolayca göze alabiliyorlar. Başka ulusların mazlum çocukları için de aynı çabuklukla efkârlanıp ağlayabiliyorlar...

Ekmeklerinin yarısını onlar için bölebiliyorlar...

"Devlete zeval gelmesin, yeter!"

Rastladığınız birkaç kötüye aldanıp da bunların tersini mi düşünüyorsunuz siz?

Etmeyin!..

Kötü hikayeler, herkesin hayatında vardır.

Ben, her şeye rağmen kendimi huzurlu hissediyorum, olumlu düşünüyorum:

Çocuğunu okuttuğum, bildiğim en önemli şeyleri çocuğuna eksiksiz öğrettiğim ama buna karşılık eşimin ve benim 20 yılda biriktirdiklerimize entrikayla el koyan, şimdi de borcunu ödememek için yeni entrikalar çeviren bir müteahhite ve onun iş ortağı karısına rağmen ben, ne hayata ne ülkeme ne de insanlara küsüyorum.

Ticari uyanıklıkla gasp ettiği ev, sahip olsaydım bana kalmayacaktı; hoş, ona da kalmayacak. Elbette ki el konulan benim çocuklarımın rızkı, geleceği; onlara bırakabileceğim belki yegâne maddi mirastı.

Ve ben çocuklarımın rızkına el koyan karı-kocanın (Alanya'da iş yapan müteahhit karı-koca CT ile ÖT'nin), kendi çocuklarına nasıl bir manevi miras bırakacaklarını çok merak ediyorum.

Öte yandan, duygusal davrandığımı düşünenlere anımsatmak isterim; 20 yıllık emeğin çalınmasından söz ediyorum; bu basit bir hesap mı?

Şimdi 52 yaşındayım ve 20 yıl, benim ömrümün neredeyse yarısı...

Meslek hayatımın da büyük kısmı...

Yine de bu olay, hukuka ve kendime güvenimi sarsabilecek çapta bir olay değil; çünkü kendi 'taahhütü' ile ters düşen bir **'müteahhit'**, annemin-babamın ve hayatın evvelce bana öğrettiklerini unutturabilecek ağırlığa erişemedi, erişemez de...

O adama, karısına ve hikâyeden haberdar oldukları ve ses çıkarmadıkları için de artık birer yetişkin olan çocuklarına sadece acıyorum, başka da bir şey hissetmiyorum.

Hiçbir şey değiller aslında benim gözümde.

Üstelik sadece onlar da değil...

Her gün sokaklarda omzuma çarpa çarpa geçen, size de zarar veren öyle bir yığın gafile, kıymet bilmeze, hoyrata, yobaza, zorbaya rağmen hayata bağlıyım ve çok şükür, huzurluyum.

Sizin hayatınızda da öyle olumsuz figürler illaki vardır. Kıran, döken, yıkan, yaralayan...

Ama...

Bir de **'bu dünyanın ötesi var'** değil mi!

İşte orada tecelli edecek hızlı ve kusursuz, saptırılamaz ve aldatılamaz adalete güvenmek, tevekkül içinde o günü beklemek benim en büyük huzur kaynağım.

Allaha inanmıyor olsaydım da yolun sonundaki adalete inanırdım mutlaka. Doğa çünkü; adalet üzerine dönüyor, insanlardan ve siyasetten bağımsız olarak!

Dünya zâhirinde adalet ararken yıllarını heder eden birçok yurttaşım gibi, benim de son sığınağım işte bu gerçek, işte bu umut.

Ve yani sevgili üniversiteli dostum...

Söylediğin söze acı acı gülsem de...

Sen bunu göremesen de bil ki senin hissettiğin şey doğrudur!

Hikayem oldukça uzun, fazlaca derin ve bir hayli de karmaşık.

Ama çok sıradan bir hikaye...

Herkesinki, hepinizinki gibi...

Böyleyken evet; senin hissettiğin kadar, hatta daha da huzurlu bir adamım ben...

İçimi kemiren kayıplar, acılar, sorunlar, yanılgılar olsa da...

Tümü birleşip önüme Palandöken gibi yığılsa da...

Biliyorum, onlar aslında ufak tefek şeyler.

İnandığım şeyler ve umudum ise onların bileşkesinden bin kat daha güçlü.

Bu yüzden mutlu bir adamım ben. Umutluyum. Pes etmeyenim, yenilmezim, yok edilemezim, her baharda yeniden dirilenim...

Ülkemin bütün insanları gibi...

PENTEST GÜNLÜKLERİ

*Pentest Günlükleri Kitapçığı sayfa 115'den

Yılmaz
DEĞİRMENCİ

CSRF zafiyetinin öngörülmedik çok ilginç yan etkileri olabiliyor.

Testini yaptığım portalın SMS doğrulama özelliğini inceliyorum. Doğal olarak ilk baktığım, "rate limit" yani ardışık istek göndermenin mümkün olup olmadığı. Bu durum müşteriyi maddi olarak ciddi zarara uğratacak bir potansiyele sahiptir. İncelediğim portal, bir aktivasyon süresi tamamlanmadan başka bir istek göndermeyi engellemiş. Çok güzel.

Biraz daha inceleyince Authorization Bearer değerini siliyorum ve isteği gönderiyorum. Gerçekten de SMS success değeriyle telefonuma geliyor. Ardından elimdeki telefonları girerek hepsine aynı anda istek gönderiyorum. Gerçekten de hepsine aynı anda SMS geliyor.

Evet, ardışık olarak tek bir telefona istek gönderemesek de, binlerce telefona aynı anda SMS gönderebiliyoruz. Bu ilginç bulguyu raporu beklemeden müşterimize bildiriyorum.

DENGE

Kalite Çalışmalarının Temeli...

Bugünlerde nedense bazı konuları hatırlama ve hatırlatma isteğim var. Bazı konuların iş hayatının rutininde unutulduğunu, göz ardı edildiğini gördüğümünden sanırım. “Kalite” kelimesi ise bu unutulanların başında geliyor. “Kaliteli İşveren”, “Kaliteli İnsan”, “Kaliteli Ortak”, “Kaliteli Otel”, “Kaliteli Restoran” vs vs... günlük hayatımızda bu kadar çok kullanıp içini dolduramadığımız kelime sayısı çok azdır sanırım... Dolayısıyla “Kalite” konusunda küçük bir hatırlatma yapma cüretini kendimde bulup bu yazıyı bu hafta için kaleme alma ihtiyacı hissettim... Hele “Sürdürülebilirlik” kelimesinin bu kadar sık telaffuz edildiği bir dönemde... “Toplam Kalite Yönetimi” kavramının tarihi sürecini incelediğimizde, karşımıza hepimizin bildiği ve yazımın devamında yer alan gelişim basamakları karşımıza çıkar.

Toplam kalite yönetimi ya da kısaca **TKY** olarak bilinen yöntemi; müşteri ihtiyaçlarının yerine getirilebilmesi için kullanılan insan, iş, ürün ve/veya hizmet faktörlerinin, üst yönetim modellemesi ki artık buna biz konsept yada operasyon modellemesi adını veriyoruz, yönlendirmesinde tüm çalışanların katkılarının da sağlanmaya çalışıldığı yönetim şekli olarak tanımlayabiliyoruz.

Uygulanan her süreçte tüm çalışanların fikir ve hedefleri kullanılmalı ve tüm çalışanlar kalite yönetimine dahil edilmelidir. Toplam Kalite Yönetimi; uzun dönemde müşteri beklentilerini yerine getirmeyi, müşteri tatmininin en üst düzeye ulaşmasını sağlamayı ve kendi personeli ve toplum için yararlar elde etmeyi amaçlar. Temel olarak, tüm personelin katılıma dayalı bir yönetim modelidir.

TKY (Toplam Kalite Yönetimi) kavramı, ilk olarak Henry Ford tarafından kullanılmış ve 1926 yılında yayımladığı My Life and Work (Hayatım ve İşim) adlı kitabında yeni bir yönetim biçimi olarak tanımlanmıştır.

Toplam Kalite Yönetiminin içeriğine baktığımızda;

T'si, toplamı; tüm çalışanların katılımını, yapılan işlemlerin tüm yönlerini, müşterilerin ve üretilen ürün ile hizmetlerin tümünü kapsamaktadır.

K'si, kaliteyi; yani müşterinin bugünkü beklenti ve ihtiyaçlarını tam ve zamanında karşılayıp onlara gelecekteki beklentilerini aşan ürün ve hizmetler sunmayı ifade etmektedir.

Y'si ise yönetimin her konuda çalışanlara liderlik yapması, çalışanlara örnek model oluşturulması ve şirket çapında katılımcı yönetimin sağlanması anlamına

Mehmet Özerk ÇAKIR

Geldiğini görüyoruz.

Bununla birlikte TKY' nin başlıklarını da şöyle bir hatırlayalım isterim;

- Müşteri Odaklılık
- Tedarikçilerle İşbirliği
- Çalışanların Geliştirilmesi ve Katılımı
- Süreçler ve Verilerle Yönetim
- Sürekli Gelişme ve Yaratıcılık
- Liderlik ve Amacın Tutarlılığı
- Toplumsal Sorumluluk

Sürdürülebilirlik başlıkları ile çok benzemiyor mu? Neyse, bu noktaya kadar sanırım "Toplam Kalite Yönetimi" kavramının, genel bilgilerini tazelemiş oluyoruz.

Yazının bu noktasından sonrası ise, tarafımızdan çok bilinmeyen ve aslında "Toplam Kalite Yönetimi" anlayışının aslında çok daha eski tarihlerde uygulandığını anlatmak üzerine kurulmuştur.

Çok ilginç bir şekilde TKY ile ilgili olarak ilk kayıtlar M.Ö 2150 yılına Hammurabi Kanunlarına dayanmaktadır. Bu dönem kalite adının geçmediği ama üstü kapalı olarak kalite tekniklerinin olduğu dönem olarak kabul edilmektedir.

Daha sonra ise Kalite kavramına, 13. yüzyılın sonlarında Ortaçağ Avrupa'sında esnaflar birliği olarak bilinen localarda başlayan düzenlemelerde rastlıyoruz. Usta – Çırak ilişkilerinde belirli bir sistematüğün uygulanması ve üretilen ürün ve hizmetlerin müşteri kaybına neden olmaması için belirli standartlara bağlanmaya çalışması TKY için temel sayılabilecek referanslar olarak kabul edilmekle birlikte, kavram olarak TKY ve Standart kavramlarına yönelik en ciddi çalışmalara ise Osmanlı Döneminde rastlıyoruz.

Görsel: Hukuk Dersanesi

Osmanlılardaki "Ahilik Teşkilatı"nın kalite sisteminin çekirdeğini oluşturduğunu söylemek mümkündür. 13. yüzyıldan itibaren, Selçuklular döneminde oluşmaya başlayan ve Osmanlı devletinin kurulmasında önemli bir rol oynayan Ahiler, hizmet ve içtimai hayatta kalitenin artırılması konusunda büyük katkılarda bulunmuştur. Ayrıca mal ve kalite kontrolü, fiyat tespiti ve esnaf ahlakının kontrol ve denetimi konusunda da önemli görevler üstlenmiştir. Osmanlı'nın ilk yıllarında, pazar yerlerinde sergilenen malların kalitesi, ustanın hünerini yansıttığı için ahilik teşkilatının yapılanmasında kalite kavramı ön plana çıkmış, hammadde, süreç ve ürünler için bugünkü kalite kavramının benzeri olan ve uyulması gereken standartların oluşturulmuş, ölçüde, tartıda, kalitede ve fiyat belirleme konularında çeşitli temel kurallar koyarak kalite bilincinin oluşması sağlanmıştır.

Osmanlı devletinde kalite ile ilgili ilk çalışmaları, Fatih devrinde çıkarılan ve 2. Bâyezid döneminde genel çerçevesi belirlenen "İhtisab Kanunnâmeleri" oluşturur.

Bu kanunnameler ile, kalite kavramı yazılı hâle getirilerek uygulamaya koyulmuştur. Bu kanunnamelerde çarşıda satılan ekmeğin, meyve-sebzenin kalitesinden, üretilen mamüllerin kalitesine, bunların üretileceği şekil ve boyutlarına kadar birçok konuda kanun çıkarılmıştır. Fatih devrinde çıkarılan ilk ihtisap kanunnamesinde derinin kalitesi açısından kasapların yüzdükleri deriyi delmemesi için dahi kanunname çıkarılmıştır. Örneğin; “deriyi kasbane (bağırsaktan yapılan kesici bir alet) ile yüzeler, bıçağ ile yüzmeyeler, delük ve yaruk etmeyeler. Eğer deride delük ve yaruk bulunursa yüzen kimesnenin (kimsenin) muhtesib hakkından gelüp cerimesin ala.”

Osmanlı Devleti’nde, üreticilerin kaliteli ürün üretim yapmalarını sağlamak amacıyla başvurulacak yöntemlerden bir tanesi de hammadde kontrolü idi. Osmanlı ihtisap kanunnâmelerinde ve taşra kadılarına yazılan emirlerde imalat sırasında kullanılan hammaddelerin kalitelerine dikkat edilmesi gerektiği sürekli olarak vurgulanmış, imalat aşamasında sabuna katılacak suyun niteliği bile büyük ehemmiyet arz ettiğinden üretimde kullanılacak suyun temiz su olması ve ölçüsü oranında suyun katılması istenmektedir. Kalitenin korunmasına yönelik uygulamalardan bir tanesi de numune (prototip) imalat olup mamulün kalitesinin eski düzeyinde tutulması için esnaftan birkaç kişi tayin edilerek numune imalat gerçekleştiriliyor ve esnafın da bundan sonra bu numuneye uyması isteniyordu. Kalitenin korunması hususunda, esnafın çok duyarlı olduğu çeşitli arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır. Esnaf, kendi içinde kalite kontrolü yapar; standarda uymayan olursa esnaf idarecileri (kethüda, yiğitbaşı) tarafından ikaz ve ihtarda bulunulur; tespit edilmiş standarda uymayan imalatın devamı hâlinde konu muhtesib ve kadiya götürülürdü.

Görsel: Alomaliye

Kadı sicillerinde standartlara uymayanlara dair birçok kayıt vardır. Mesela, abanoz yerine sakız ağacından kabza yapıp üstünü boyayarak abanoz gibi gösteren veya eski çivileri eriterek imal ettiği çivileri yeni gibi satan, yahut standardın altında yağ imal eden veya kumaş dokuyan esnaf bu hâllerinin devamı hâlinde ustalıktan kalfalığa indirilebiliyor (yani artık bir dükkân sahibi olmak yerine başka bir ustanın yanında çalışmak mecburiyetinde bırakılıyor), kürek cezasına mahkum edilebiliyor yahut esnaflık yapması tamamen yasaklanabiliyordu. Bu duruma düşen esnafın pabucu dama atılıyordu ki bu durum günümüze kadar atasözü olarak gelmiştir.

Dolayısıyla, ilk TKY ve Standart çalışmalarının özetini kısaca vermiş olduk.

Kaynaklar

İsmail Altınöz, “Geçmişten Günümüze kalite: Osmanlı Örneği”, TMMOB Makine Müh. Odası, II. Kalite Sempozyumu, 15-16 Haziran 2001, Bursa

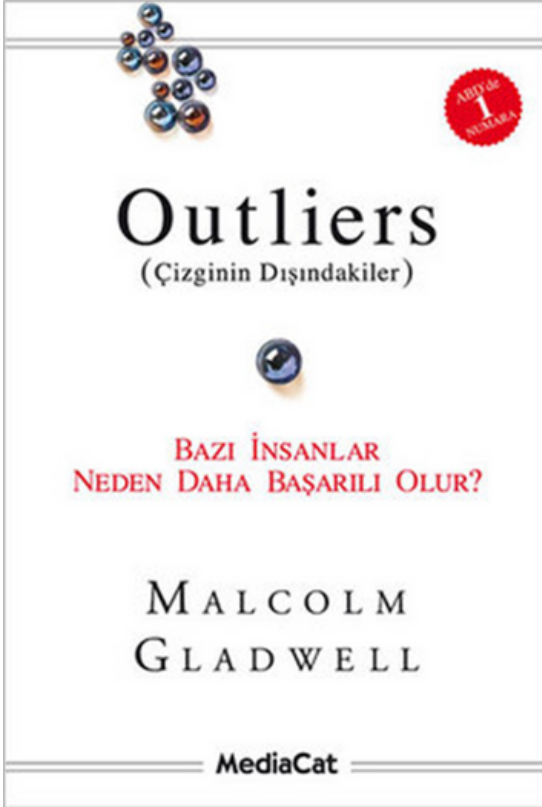
Ahmed Akgündüz, Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri Cilt I, FEY Yayınları, İstanbul, (sf.188-206), 1990.

Yusuf Ziya Kavakcı, Hisbe Teşkilatı, Atatürk Üniversitesi, (sf. 22-29) 1975,

KİTAP KEYFİ

Aslı SEYHAN ÇAKIR

KÜNYE

Kitap Adı: Outliers (Çizginin Dışındakiler)
Yazarı: Malcolm Gladwell
Basım: MediaCat Yayınları– Basım Yılı:2022
Sayfa: 244
Tür: Kişisel Gelişim

Bu hafta sizlerle paylaşmak istediğim kitap Malcolm Gladwell tarafından kaleme alınmış Outliers – Çizginin Dışındakiler.

Başarının arkasındaki en büyük faktörün IQ olduğunu düşünmek bir yanılsama mı? Dünyanın en zeki adamının adını duymuyorken nasıl oluyor da bazı iş insanları, sporcular ve sanatçılar başarılarıyla yeri göğü sarsabiliyor? Bazı insanlar neden daha başarılı olur?

Merak ediyorsanız gelin birlikte inceleyelim. Keyifli okumalar dilerim.

Malcolm Gladwell, (d.1963-İngiltere) İnşaat profesörü İngiliz bir baba ile Jamaikalı psikoterapist bir annenin oğlu olarak Kanada'da büyümüştür. Tarih öğrenimini tamamlayıp New York'a yerleşen yazar 1987-1996 yılları Washington Post'ta ekonomi, ve bilim konularında yazdı, bir süre de bu gazetenin New York Bürosu'nu yönetmiştir.

1996'dan bu yana The New Yorker dergisinin yazarları arasında yer alan Gladwell 2000'de yayınladığı Kıvılcım Anı (The Tipping Point) ile çok büyük bir başarı yakalamış ve 2005'te yayınlanan Göz Açıp Kapayınca Dek (Blink) ile başarısını katlayıp İş Dünyasının itibar edilen bir gurusu haline gelmiştir. Akademisyen değil gazeteci kökenli olan yazarın yayınlanan daha fazla kitabı bulunmaktadır. Ayrıca 2005 yılında Time dergisinin en etkili 100 kişinin içinde gösterilmiştir.

KİTABIN KONUSU

Bazı İnsanlar Neden Daha Başarılı Olur?

Başarılı insanların zeki ve hırslı oldukları söylenir. Outliers'te Malcolm Gladwell başarının gerçek hikâyesinin bundan çok farklı olduğunu ve bazı insanların neden başarılı olduğunu anlamak için, bunların çevrelerine daha dikkatli bakmamız gerektiğini iddia ediyor. Mesela aileleri, doğum yerleri ve hatta doğum tarihleri... Başarının hikâyesi başta görüldüğünden daha karmaşık ve çok daha ilgi çekici...

Birçok örnek üzerinden başarı hikayeleri zeka, nesiller, aile, kültür ve sınıf açılarından ele alınıyor.

Kitap 9 bölümü (5+4) içine alan Fırsat ve Miras başlıklı 2 ana kısımdan oluşuyor:

4.Bölüm: Pratik Zeka nedir? Yaratıcı Zihin IQ nun önüne mi geçiyor? Pratik zekanın gelişimine etki eden faktörler neler? Yetiştirme tarzı (işbirliği odaklı eğitim-gelişim odaklı eğitim) ve sosyal sınıfın başarıya etkileri oldukça çarpıcı. idir?

5.Bölüm: Demografik durum, içinde bulunulan tarihsel zaman, anne-babanın eğitim durumu ve mesleği. Coğrafya ve Tarih kaderimizi belirliyor mu gerçekten?

6.Bölüm: Kültürel Mirasın başarıya etkisi? Atalardan miras kalan gelenekler, duygu ve davranış tarzları başarıyı nasıl etkiliyor?

7.Bölüm: Güç mesafesi endeksi nedir? Kültüre göre otoriteye bakışımız başarıyı nasıl etkiliyor? Uçak kazaları üzerinden etnik kuramın etkisini inceliyoruz.

KİTAPTAN ALINTILAR

"... Ormandaki en uzun meşe sadece en sert palamuttan yetiştiği için en uzun meşe olmamıştır; diğer ağaçlar onun aldığı güneş ışığını kesmediği, çevresindeki toprak derin ve zengin olduğu fidanken hiçbir tavşan onun kabuğunu kemirmediği ve hiçbir oduncu onu vakti gelmeden kesmediği için de en uzun meşe o olmuştur. Başarılı insanların sağlam tohumlardan geldiğini hepimiz biliriz. Ancak onları ısıtan güneş ışığı, kök saldıkları toprak ve uzak kalabilecek kadar şanslı oldukları tavşanlar ve oduncular hakkında da yeterince bilgi sahibi miyiz? Bu kitap uzun ağaçlarla ilgili değil. Bu kitap ormanlarla ilgili"

"Çizginin dışındakiler kendilerine fırsat verilenler ve bu fırsatı değerlendirecek güç ve soğukkanlılığa sahip olanlar."

1.Bölüm: İnsanların kendi algı düzeyleri arasındaki kişilerle rekabet etmesi başarıyı artırıyor. Aynı yaş gruplarından öte doğum ayları bile bunda etkili. Yaş içi değil 4 aylık gruplar içerisinde rekabet başarıyı daha verimli etkiliyor.

2.Bölüm: Mükemmelliğin sihirli sayısı 10bin saat kuralı: Uzmanlar herhangi bir şeyde dünya klasmanında bir uzman olmayı sağlayacak ustalık düzeyine ulaşmak için 10 bin saat (yaklaşık 10 yıl) pratik gerektiğine işaret ediyor.

3.Bölüm: IQ ne kadar önemli? Nereye kadar önemli?

"8.Bölüm: "Yılda 360 gün yataktan güneş doğmadan önce kalkabilen hiç kimse ailesini zengin etmekte başarısız olmaz." Çeltik tarlaları ve Matematik başarısı ilişkisi.

9.Bölüm: Yoğun ve disiplinli çalışan kültürlerden daha öğrenmeye aç ve disiplinli çalışan nesiller yetişiyor. (Çeltik tarlası işçileri ile Buğday tarlası işçileri arasındaki fark) Uzun yaz tatilleri uygulayarak hata mı yapıyoruz?

Akıcı ve yalın bir dille hazırlanmış, içerdiği ilgi çekici bilgiler, veriler ve örnekler ile ufkunuzu açacak bir kitap.

"Dünyanın geri kalanı için herhangi biri olan o kişi, bizim kalbimizdeki aşk sayesinde başka bir şeye dönüşüyor, büyüyor, anlam kazanıyordu. O zaman aşk nesnesi olan kişiden çok, mevzu aşkın kendisiydi belki de."

"İnsan ruhunu parçalara bölen bir anıyı defalarca, hem de tüm gerçekliğiyle kaç kez yaşayıp da akıl bütünlüğünü koruyabilirdi ki?"

“Başarı, çoğu insanın 30 saniyede vazgeçebildiği bir şeyi anlamak için 22 dakika uğraşacak kadar inatçı, azimli ve istekli olmanın bir işlevi.”

“Başarı ile IQ arasındaki ilişki ancak bir noktaya kadar işliyor.120 civarında bir IQ'ya ulaştıktan sonra alınan ekstra IQ puanları gerçek dünyada ölçülebilir bir avantaja dönüşür görünmüyor.”

“IQ, bir ölçüde doğuştan gelen yetenektir. Oysa bilgi, sosyal ustalaktır. Öğrenilmesi gereken bir dizi beceridir. Bir yerden gelmesi gerekir ve bu tür tavır ve yetenekleri aldığımız yer ailelerimizdir.”

“Sternberg'e göre pratik zeka, 'kime ne söyleyeceğini bilmek, bunu ne zaman söyleyeceğini bilmek ve maksimum etki için bunu nasıl söyleyeceğini bilmek'..”

“Bu üç şey-otonomi, karmaşıklık ve çaba ile ödül arasındaki ilişki- işin tatmin edici olması için taşınması gereken üç özelliiktir ki çoğu kişi bunda hemfikir. Sonuçta bizi saat 9 ile 5 arasında mutlu eden şey ne kadar para kazandığımız değil. İşimizin bizi tatmin edip etmediği.”

“Başarı tesadüf değildir. Öngörülebilir ve güçlü bir dizi koşul ve fırsatlardan ortaya çıkar”

“Zeka ve başarının mükemmel bir karşılıklı ilişkiye sahip olmaktan uzak olduğunu gördük.”

“Başarı, yetenek artı hazırlık demek.”

“Pratik, iyi bir noktaya geldikten sonra yaptığınız bir şey değildir. Sizi iyi bir noktaya getirmesi için yaptığınız bir şeydir.”

“İş bulmak için [öğrenciler] doğru aile başına, doğru yeteneğe, doğru kişiliğe ya da bunların bir kombinasyonuna sahip olmalıdır. Kabul edilebilirlik olarak adlandırılan şey, bu parçaların toplamından oluşur. Bir insan bunlardan herhangi birine sahipse kendine bir iş bulabilir. İkisine sahipse, birden fazla iş seçeneği olabilir; üçüne sahipse istediği işe girebilir.”

Kaynaklar

Yazarın fotoğrafı:

<https://www.britannica.com/biography/Malcolm-Gladwell>

Yazarın hayatı: Derleme